

Προσεγγίσεις στην Τοπική Εκπαιδευτική Ιστορία: Σχολεία και εκπαιδευτικοί της Θεσσαλονίκης

Ενότητα 2^η: Επιστημονική τεχνογραφία

Βασίλης Α. Φούκας

Τμήμα: Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Μάθημα 2: Επιστημονική τεχνογραφία

Βασίλης Α. Φούκας
Λέκτορας Α.Π.Θ.

Δομή της εργασίας

- Εξώφυλλο: ίδρυμα (Πανεπιστήμιο, Σχολή, Τμήμα, Τομέας, μάθημα, διδάσκων), τίτλος εργασίας, *ονοματεπώνυμο συγγραφέα*, τόπος και χρόνος συγγραφής της εργασίας.
- Πίνακας περιεχομένων (αρίθμηση σελίδων).
- Πρόλογος – Κεφάλαια / Ενότητες και υποενότητες, Επίλογος / Συμπεράσματα – Πηγές-Βιβλιογραφία – Παράρτημα (αν υπάρχει).

Τεχνογραφία/ τεχνολογία των παραπομπών (1/2)

*«...Οι υποσημειώσεις και οι παραπομπές γράφονται
για να διαβαστούν...» (Αλ. Πολίτης, 2002:9)*

Τεχνογραφία/ τεχνολογία των παραπομπών (2/2)

«... οι παραπομπές γράφονται για να διαβαστούν... Ο συγγραφέας λοιπόν θα πρέπει να έχει φροντίσει, να έχει από πριν στοχαστεί, πώς θα γίνει ομαλά η αρμογή κειμένου και παραπομπής, πώς η υποσημείωση θα ταιριάζει στο σώμα...»

(Αλ. Πολίτης, 2002: 9)

Οι υποσημειώσεις και οι παραπομπές (1/2)

- Σχολιάζουν.
- Επεξηγούν.
- Προσθέτουν πληροφορίες.
- Στηρίζουν όσα διατυπώνονται στο κείμενο.

Οι υποσημειώσεις και οι παραπομπές (2/2)

«Η παραπομπή γίνεται για να ξέρει ο αναγνώστης ποιος μας έμαθε τα όσα του λέμε, κι όχι απλώς για να πειστεί αόριστα πώς κάπου στηριζόμαστε...»

(Αλ. Πολίτης, 2002: 10)

Τεκμηρίωση: παραπομπές – υποσημειώσεις

- Υποστήριξη – τεκμηρίωση θέσεων που διατυπώνονται στο σώμα του κειμένου ή παραπομπή σε πρόσθετα στοιχεία/ πληροφορίες.
- Η παραπομπή γίνεται με συνεχόμενη αρίθμηση στο υποσέλιδο του κειμένου (όχι παραπομπές τέλους).
- Η βιβλιογραφία μπαίνει στο τέλος της εργασίας αλφαβητικά, με βάση το πρώτο γράμμα του ΕΠΙΘΕΤΟΥ.

Πηγές – βιβλιογραφία (1/6)

- Προηγείται το πρωτογενές υλικό (πηγές):
  - αδημοσίευτο αρχειακό υλικό.
  - νόμοι, νομοσχέδια, διατάγματα.
  - επίσημα έγγραφα.
  - άρθρα εφημερίδων της εποχής.
- και έπεται η σύγχρονη βιβλιογραφία και αρθρογραφία (δευτερογενείς πηγές).

Πηγές – βιβλιογραφία (2/6)

- *Βιβλία*: αρχικό του ονόματος του συγγραφέα, επώνυμο (στην ονομαστική), πλήρης τίτλος (και τυχόν υπότιτλος) με *italics*, εκδοτικός οίκος, τόπος και χρόνος έκδοσης (χωρίς να μπαίνει , ανάμεσα π.χ. Αθήνα 1990) (τυχόν επανέκδοση με τη μορφή εκθέτη π.χ. 1990⁴).
- Π.χ. Αλ. Δημαράς (επιμ.), *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε. Τεκμήρια Ιστορίας*, τόμ. Β', Εστία, Αθήνα 1998.

Πηγές – βιβλιογραφία (3/6)

- *Άρθρα σε συλλογικούς τόμους:*
αρχικό του ονόματος του συγγραφέα, επώνυμο συγγραφέα (στην ονομαστική), πλήρης τίτλος όρθια μέσα σε εισαγωγικά «...», πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία του βιβλίου στο οποίο βρίσκεται το άρθρο, αριθμοί σελίδων άρθρου.
- Π.χ. Δ. Κ. Μαυροσκούφης, «Κωνσταντίνος Δ. Γεωργούλης (1894-1968)», στο: Π. Μπέσπαρης, *Γ' Γυμνάσιο Αρρένων Θεσσαλονίκης, Μπίμπης*, Θεσσαλονίκη 2004, σσ.169-186, εδώ σ. 175.

Πηγές – βιβλιογραφία (4/6)

- Άρθρα σε περιοδικά: καταγραφή περίπου όπως και η προηγούμενη.
- Π.χ. Α. Υφαντή, «Μοντέλα εκπαιδευτικής πολιτικής και εκπαιδευτικός έλεγχος», ~~στο:~~ *Νέα Παιδεία*, τόμ....., τχ. 71, 1994, σσ. 106-117, εδώ σ. 113 ή σσ. 115-116.

Πηγές – βιβλιογραφία (5/6)

- *Ηλεκτρονικές διευθύνσεις: όπως και παραπάνω, αλλά επιπλέον ηλεκτρονική διεύθυνση και ημερομηνία ανάκτησης.*
- Π.χ. Δ. Γληνός, *Η ζωή και το έργο του*, 2002. Προσβάσιμο στο: <http://www.education.gr/glinos>. [ανακτήθηκε: 17-11-2008].

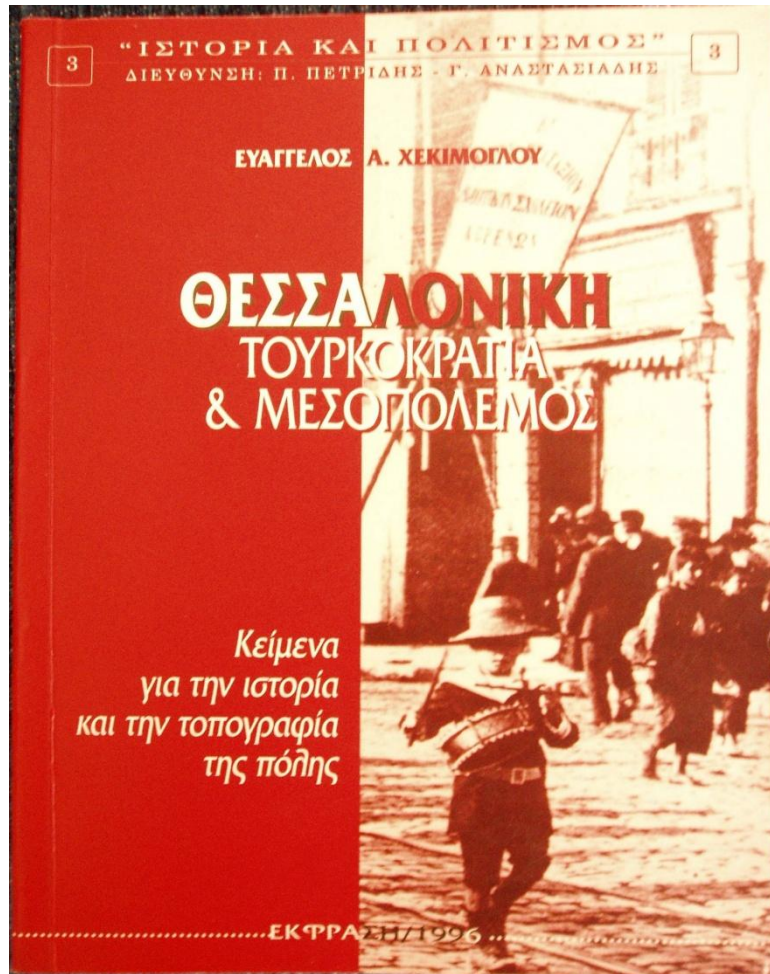
Πηγές – βιβλιογραφία (6/6)

- Λήμματα χωρίς συγγραφέα καταγράφονται με παύλα στη θέση του ονόματος. Για την αλφαβητική σειρά λαμβάνεται υπόψη το πρώτο γράμμα του τίτλου.
- Αν δεν υπάρχει ένα εκδοτικό στοιχείο, αυτό σημειώνεται, π.χ.
  - ❖ χ.χ. = χωρίς χρονολογία
  - ❖ χ.τ.ε. = χωρίς τόπο έκδοσης
  - ❖ αε = αυτοέκδοση (χωρίς εκδοτικό οίκο).

Παραδείγματα (1/2)

Ταραχές στις ενορίες.
Ενδοκοινοτικές διενέξεις
στη Θεσσαλονίκη,
1879-1896

Σελίδες 173-202

Παραδείγματα (2/2)

- Υποθέστε ότι είστε εκπαιδευτικοί σε ένα σχολείο της Θεσσαλονίκης και αναλαμβάνετε τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας. Ποια μέθοδο ή ποιες μεθόδους διδασκαλίας θα εφαρμόζατε; Συζητήστε.

Μέθοδος project

- Πρόκειται για μία μέθοδο διδασκαλίας, η οποία αποβλέπει:
  - α) στη μεταβολή και στην υπέρβαση του παραδοσιακού μαθήματος, και,
  - β) στο να καταστήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες ικανούς/ές να μαθαίνουν χωρίς να έχουν την αίσθηση ότι «υπακούουν» στις προδιαγραφές της παραδοσιακής διδασκαλίας.

Ερείσματα

- Πραγματισμός (βίωμα, εμπειρία).
- β' μισό 19ου αιώνα.
- Η.Π.Α.
- Πρώτοι εφάρμοσαν τη μέθοδο οι:
J. Dewey (1859-1952).
W. Kilpatrick (1871-1965).

Μέθοδος project

- Είναι μία εναλλακτική μέθοδος διδασκαλίας.
- Είναι ανοιχτή.
- Είναι ζωντανή.
- Εισάγει καινοτομίες στην εκπαίδευση.
- Εμπλέκει και ενεργοποιεί τους μαθητές και τις μαθήτριες στη διδακτική πράξη.

Στάδια της μεθόδου

- **Θέμα:**
  - επιλογή θέματος.
  - επιλογή συντονιστή.
  - διατύπωση στόχου.
- **Προγραμματισμός:**
  - συγκρότηση ομάδων.
  - διαμόρφωση πλαισίου δράσης.
  - ενημέρωση και ανατροφοδότηση των ομάδων.
- **Υλοποίηση:**
  - συγκέντρωση και ταξινόμηση υλικού.
  - παρουσίαση συμπερασμάτων από τις ομάδες.
  - αξιολόγηση.

**Πρέπει να εφαρμόζετε η μέθοδος project στα
σχολεία σήμερα; Αιτιολογήστε.**

Ένα παράδειγμα...

- Μάθημα: Ιστορία Στ' τάξης Δημοτικού.
- Θέμα: «Η πολιορκία και η έξοδος του Μεσολογγίου».

Στόχος

- Να γνωρίσουν οι μαθητές/ τριες τα γεγονότα που σχετίζονται με την πολιορκία του Μεσολογγίου και να προσεγγίσουν το θέμα από ιστορική, γλωσσική, μουσική, εικαστική και γεωγραφική σκοπιά.

Ιστορία

- Να βρουν στοιχεία μέσα από ιστορικά βιβλία της βιβλιοθήκης του σχολείου για το πότε έγινε η πολιορκία και για όλα τα γεγονότα που έλαβαν χώρα εκεί.
- Να βρουν χρονογραφήματα και σχόλια για την εποχή εκείνη αλλά και να διερευνήσουν ποιες ήταν οι προσωπικότητες που έπαιξαν σημαίνοντα ρόλο συγκεντρώνοντας ιστορικά στοιχεία γι' αυτές.

Γλώσσα

- Να συγκεντρώσουν ποιήματα και πεζά.
- Να αποδώσουν το νόημα από τους «Ελεύθερους πολιορκημένους» του Δ. Σολωμού.
- Να χαρακτηρίσουν τα πρόσωπα που έπαιξαν ρόλο στην έξοδο του Μεσολογγίου.

Γεωγραφία

- Να βρουν χάρτες.
- Να δοθεί το στίγμα της πόλης.
- Να επισημανθεί ο ρόλος της λιμνοθάλασσας στην άμυνα και στον ανεφοδιασμό της πόλης.

Εικαστικά

- Να παρουσιάσουν τοπικές ενδυμασίες.
- Να παρουσιάσουν κολάζ με σκηνές της εξόδου.
- Να ζωγραφίσουν φανταστικές σκηνές από την έξοδο.

Μουσική

- Να καταγράψουν δημοτικά τραγούδια και ποιήματα για το Μεσολόγγι.
- Να καταγράψουν θρύλους και παραδόσεις για την πολιορκία.

Τέλος Μαθήματος

Επεξεργασία: <Μενέλαος Χ. Τζιφόπουλος>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό εξάμηνο 2013-2014>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

